

FOIA BELLETRISTICA.

Ese de doue ori intr'o luna, adeca in 1 si 15 dupa c. v. in formatu de o cola si jumetate. — Atâtu manuscriptele, câtu si banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**

Pretulu de prenumeratiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania si strainetate **la anu 7 fl., la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 16.

Pest'a 15/27 Augustu.

Câtra epistola.

Motto: Asi dâ viéti'a jumetate
Sê mai pociu a o vedè.

G. Cretianu.

Oh bine esci venita
Ce-adesse-ai fostu dorita!
Ce face mândr'a mea?
En spune-a mea frumósá
Morbósá-e? sanetósá?
De vini tu de la ea?!

En spune, en graesce:
Si-acum'a me iubesce
Séu dóra m'a uitatu?
Sê credu: câ pentru mine
Viéza in suspine
Acelu angeru curatu?!

En spune foisióra,
Versat'a lacrimióra
D' amóre, candu te-a scrisu?
Ti-a datu o sarutare,
Pe drumu in departare,
Séu dulce ti-a surisu?!

Oh fie neuitata
Amant'a mea amata,
Si mana-i mitutea!
Ce-mi scrisa 'n lacrimióre
Petrunsa de amóre:
„Eternu voiú fi a ta!“

Pavelu Draga.*)

*) Acést'a inca e un'a d'intre poesiele concuratóre la premiulu pusu de „Aurora“; cele-l-alte parte sunt incercári debile, parte atâtu de lungé, câtu in jurnalulu acest'a abiã intr' unu diumetate de anu s'ar potè publicá.

Red.

Cunun'a amorului.

(Novela concursuala.)

Motto: Ér' Romanulu nasce liberu a trai.

D. Bolintinianu.

(Urmare.)

La mârGINEA satului Valeni ERÀ o fantâna, unde se adunau mai tÓTE fetele fromÓse a satului in ÓRELE demanetiei si a serei, ca sÊ-si umpla olurile d'in ap'a lîmpede si buna.

De multe-ori se intemplà, cÂ venià cutare strainu pe aici, ca sÊ-si aline setea; si atunci poteà sÊ auda, poteà sÊ se desfateze in doinele, ce sunau atâtu de gratiosu de pe budiele de coralu a romancutiilor mândre, candu erau sÈngure sÈngurele.

ERÀ pe la murgitulu serei si doinele fromÓse sunau atâtu de desfatatoriu d'in indepartare, si atâtu de alinatoriu pentru unu oșteanu palidu si ostenitu de caletori'a grabita, si silitu de slabitune se opri la fantâna, ca sÊ-si stÈmpere setea si ca sÊ mai pauseze inante de a intrà in comuna cu scirea importanta si... trista.

Romancutiile veniau voiÓse, cantandu si glumindu un'a cu alt'a. Unele vorbiau cu o sfiela mare si despre amanti, spunendu-si tÈmerea, cÂ voru trebui sÊ se duca Éra-si la batalia, unde potu sÊ si mÓra; altele suspinau candu si candu aducandu-si a minte de amanti indepartati; insa tÓTE se mangaiu cu aceea, cÂ acÉsta asià trÈbue sÊ fie cÂ li-ar fi si loru rusine a iubi nisce molatÈi Éra nu nisce juni bravi; — pentru aceea Éra incepeau a cantà voiÓse, ridietÓre; leganate de speranti'a dulce, de a-si revedÈ amanti.

Insa doinele incetara indata cum observara calulu albu de sudÓrea spumegata a strainului, si fetele 'si continuau calea tacute privindu un'a cÂtra alt'a, ca si candu ar intrebà: „ÓRE cine pÓTE fi la fantâna?“

Ajungandu la fantâna vediura inspaimentate pre oșteanulu culcatu si nevalitu de sange, ce-i curgeà d'intr'o rana d' abià vindecata la pornirea sa si acum Éra-si dorerÓsa in urmarea ferbintiei provenite d'in caletori'a fÓrte grabita.

Fetele priviau tacute cu ochii in lacrimi la oșteanulu, care adormisa in ostenÈl'a sa, gemendu candu si candu de dorere....

O fetÈtia mândra se apropià de elu invinsa de compatÈmire, si luandu mafram'a ce o aveà la grumadiu, udandu-o voi sÊ o puna pe ran'a sangeranda....

Unu tipetu de desperare fece pre cele-l-alte

fete sÊ se apropie de scen'a dorerÓsa; unde cunoscura indata in oșteanu pre iubitul Floricea, ce ERÀ sÊ lege cu mafram'a ran'a sangeranda, si carea stateà palida nevalita de lacrimile cele mai dorerÓse inaintea iubitului seu ranitu de mÓrte in peptu.

— O Nicolae! dar' ce faci pentru numele lui Domn'edieu? strigà fÈt'a desperata, — descÈpta-te! au nu vedi cÂ stau sÊ nebunescu de dorere? ScÓla, scÓla, scumpulu meu; privesce barem odata cÂtra mine dulcele meu!

Oșteanulu se descÈptâ; insa elu nu avÈ mai multu numai o privire amorÓsa pentru fetÈt'a plangatÓre, si Éra-si inchisa ochii impainginati sfortiandu-i-se unu surisu pe budiele invenetite.

Sermanulu oșteanu! Elu a venitu sÊ spuna sateniloru sÊ fuga cÂ se apropie Turcii si nu pÓTE vorbi; nu pÓTE grai unu cuventu cÂtra iubit'a sa gelitÓre; ma nici unu semnu nu e in stare sÊ faca cu man'a, atâtu l'a slabitu ran'a periculÓsa, a dÓu'a-Óra deschisa!

„Florica, fugiti cÂ vinu!“

Atât'a mai potutu sfortià oșteanulu d'in gur'a sa, si dupa aceea remasa rece, cu surisulu fericirei pe budie.

Numai atât'a a doritu si elu! Pentru aceea s'a aruncatu a dÓu'a-Óra in gur'a mortii, ca sÊ-si pÓta vedÈ amant'a si sÊ spuna, cÂ vinu Turcii!..

* * *

Multe ai suferitu tu, scump'a mea tiÉra!

O! cine ar potÈ insirà, de cÂte-ori au fostu arsu satele tale? — Cine ar potÈ numerà familiile nenorocite, ce si-au perdutu iubittii sei cu dile?

Cine ar potÈ insirà numele si nÙmerulu fiiloru tei, cari au moritu cu o mÓrte tempurie de manile ne 'ndurate a crudiloru dusimani, lipsindu-te pre tÈne de surcelele in cari cugetai a-ti aflà aperatori pe venitoriulu negru!

Ah, multu necadiu ai rebdatu!

Si totusi ti-au mai remasu ffi si fiice iubitÓre, ca sÊ te àpere de nevalele pagane, ca sÊ te iubÈsca pre tÈne, mama adeverala, si ca sÊ se sustiena onÓrea numelui stralucitu, ce-lu portau!

Satele arse Éra le-au reinfintiatu ffi tei, si

prin locurile desierate era au descalecatu fii tei, ca se-ti sierbésca tie, si numai tie d'in tota puterea lor!

Numele teu 'lu invetià copilulu la peptulu mamei sale; — iubirea câtra tine se aprindeà in inimile frâgede a loru la peptulu maternu.

Asia erau copiii tei atunci: credîntiosi si iubitori!

Turcii au trecut Istrulu. Locuitorii campiei luau „remasu bunu“ dela vetr'a parintésca, ca se mérga la munte pentru de a-si scapà viét'ia.

Foculu mistuià tote suvenirile d'in copilaria, nelasandu altu-ceva in memori'a locului, decâtu numai ruinele caselor, ce nu le potea mistui.

Copiloru nu li remaneà nici o suvenire, ce li-ar potè revocà candu-va placerile gustate la acelu caminu parintescu, nimicitu cu totulu, — nu remaneà nici arborele, la a cârui umbra repausà in timpurile mai fericite!

Câci foculu tote, tote le mistuià!

Cei surprinsi de Turci, aveau parte de o sorte infioratòre. Fii frâgedi vedeau cadiendu capulu despartitu de trunchiu, capulu unei mame, carea cu câte-va minute mai nainte surideà atâtu de fericita câtra ei, cari erau si mai fericiti; ér' femeile vedeau punendu catusile sclaviei pe manele iubitoru sei!

Fie binecuventata memori'a vòstra munti reci, si fâra sentire, cari dèderati scapare atâtoru ómeni pribegi in tiér'a loru!...

D'in tote pârtile tierei se adunau ómenii intre munti, cu totu ce aveau mai scumpu pe lume; cu totu ce au potutu scapà.

Tote clasele locuitoriloru campeni erau reprezentate in asîlulu acest'a de atâtea-ori cercetatu, si avutu in suveniri maretie si glorióse.

Aici fura sfarimate câte si mai câte armie dusimane, cari veniau se rapésca!

Multe de ómeni erau prin codrii umbrosi a-i muntiloru!

Monastirile fundate de principii religiosi a-i tierei intru marirea lui Domnedieu, ca si-unu semnu de multamire pentru invingerile castigate cu bratiile romane; fundate pentru adapostirea strainiloru si a caletoriloru erau indesate acum de locuitorii tierei, cari nu sciau apretiu d'in destulu ingrigirea generosiloru fundatori pentru omenimea patîmitòre.

Intr'o monastîre cladita pe verfulu unui munte nu departe de comun'a Valeni, s'a retrasu si betranulu Romanu cu fiic'a sa, cu mândr'a An-

gerina, — lasandu castelulu vechiu sub man'a paditòre a provedîntiei ceresci!

* * *

Sórele de abià se scolasa d'in culcusiulu seu, Auror'a purpurea inca nu desparusa cu totulu!...

Campanele sunau cu o adenca melancolia, chiamandu ómenii la sierbitiulu domnediescu de demanétia.

Pentru cine se tieneau óre acele sierbitiuri? Pentru tine, palida Romania!

Beseric'a era plina de ómeni betrani de copii si de fete; câci junii, mai trèbue se spunu óre? erau adunati in giurulu bravului Mihaiu, asceptandu cu sete momentulu, in care 'si voru potè versà sangele pana la ultim'a picatura pentru tine, tiéra mândra si doiósa!

Romanu cu Angerin'a pururea erau cei d'antei in beserica.

Ambii se rogau lui Domnedieu cu o confidîntia neclatita, amendoi cereau binecuventarea ceriului pentru luptatorii apertori a-i tierei.

Insa Angerin'a pururea rogà pre Domnedieu si pentru Florianu, pentru iubitorulu seu; se-lu porte sub padi'a sa prin luptele sangeróse; dar' totu-deodata cereà dela Domnedieu, ca iubitorulu ei numai gloriosu se remana viu.

Asia a doritu ea se fie amantele ei, acelu june necunoscutu, pre care d'in momentulu in care-lu vediu pentru antei'a-data, nu-lu mai potè uità.

In sùfletulu ei s'a aprinsu faci'a unui amoru mutu si pacnicu, insa tocmai pentru aceea duratoriu, câtra Florianu.

Oh cu câta àrdere rogà ea pre Domnedieu, ca se-lu aduca innaintea ei incununatu de gloria, ca se-i dee si ea cunun'a cea mai fromósa!...

Toti cei d'in beserica erau adenciti in rogatiuni; corulu cantà mai doiósu decâtu alta-data; preutul sierbitoriu cereà cu mai mare àrdere ajutoriulu Domnului.

Unu sùfletu era in tota adunarea religiósa. O inima bateà in toti!...

Preutul 'si dede ultim'a binecuventare credintiosiloru adunati, cari iesiau mai mangaiati si mai linisciti d'in locasiulu Domnediescu.

Beseric'a era góla. Ómenii de prin giurulu monastirei cautau de lucrurile sale; fetitiele fromóse si palide torceau séu mergeau pentru apa la isvoru.

O fetiția palida veni desperata cu vasulu seu la cortu; ea plangea ca si-o nebuna.

— Ce-ti s'a intemplantu Marióra, dulcea mea? intrebâ mama-sa, spune-mi ce s'a intemplantu cu tine?

— O mama dulce, óre de ce m'ai nascutu sê fiu atâtu de neferice! Ah, me infioru candu-mi aducu a minte!... Candu veniamu dela isvoru, atunci audii unu tonu slabu si plangurosu, unu gèmetu d'in urma, o vóce numai, numai: „Marióra“... M'am dusu in partea aceea, de unde veni sùnetulu, si acolo affai pre Jonitia mortu, cu e sagéta in peptu. — Ah, acum pace de mine; pace de fericirea mea; câci inim'a-mi este ranita de mórte!

— Marióra dulcea mea, elu a moritu pentru tiéra!

Atat'a a graitu numai mam'a romana a fetiției nenorocite, carea si-a perdutu amantele pentru totu-deun'a aici pe pamentu, carea n'a avutu nici atât'a gratia la sórte, sê póta privi barem odata in acei ochi fulgeratori, in cari cetiai incredîntiarea despre amorulu adevveratu!

Insa câte 'si mai perdura amanti; câte au fostu atâtu de nenorocite, de nici morti nu 'si mai revediuura iubiti?

Câte au capetatu in locul unei sciri imbu-curatóre, scirea despre mórtea amantiloru?

Atunci inecandu-si dorerea nemarginita, oprindu cu o abnegare chinuitoare cursulu lacrimeloru, ca sê arete câ iubira unu june erou, intrebau: gloriosu a moritu?.. Si audiendu despre mórtea gloriósa a loru se sentiau mai mangaiate, lacrimelate versate erau mai alinatóre si suspinulu dorerosu erà insotitu de multe-ori de o multiamita câtra ceriuri: câ déca morira, au moritu demni de tiéra, demni de numele romanu.

Multi geliau atunci! Mam'a gelià pre fiu, sor'a pre frate; soti'a jelià pre barbatu, si pruncii geliau pre parinti.

Dar' cine nu gelià?

Au tiér'a nu gelià?

Ah, ea gelià mai tare, lacrimelate ei erau mai ardietóre; câci ea a perdutu mai multu; ea a perdutu mai tóta flórea tenerime!

Ferhat pasia a fugitu nimicitu cu totulu. Tatarii inca fura respinsi d'in tiéra cu rusine si cu o pèrdere mare.

N' au fostu viptoriele aceste destula mangaiare pentru cei ce geliau?

* * *

(Va urmâ.)

La sèngur'a filomela.

Ge te 'ndémna filomela
Ca sê canti mereu de doru,
Ca si tènér'a copila
Ce-e pe patulu de amoru?
Au dór' codrulu est'a verde,
Ce-e de fauni incungiuratu,
Unde dorulu ti se pierde
De suspine leganatu?
Ori present'a mea 'nbracata
Cu vestmintulu innegritu;
Séu dór' esti tu superata
Câ soti'a ti-a peritu?
De candu canti tu totu de gele
Codrii, vedi, se vescediescu
Si suspinele mele
Fâr' sê scada se 'mmarescu
Ce nu uiti d'in superare
Câ-ti e versulu prea doiosu
Si de trist'a ta cantare
Tóta frundi'a cade josu?

Tu stirnesci compatîmire
De candu plangi pre sotiulu teu,
Câtu miscati de o mahnire
Si zefrii plangu mereu.
Au nu scii tu mitutîca
Câ 'ndesiertu vei mai cantà
Si câ totu-déun'a-ti strica
Ori si câtu te-i superà?
Curma-ti dorulu ce te-apésa
Pentru sotiulu frumusielu
Vina canta 'n a mea casa
Câ-su ca tîne sengurelu!
Si viatia monachala
A petrece, pentru noi
E necasu, si este-amara
Vin' sê fimu totu amêndoi!
Candtu te-a ajunge apoi gele
Vomu cantà unu versurelu,
Câ eu inca tragu la rele
Ca si tîne sengurelu!

I. Papiu.

Adrienne.

(Traducere d'in limb'a francésca.)

Domnicel'a contésa Adrienne ajunsesa 17. primaveri, candu si-a fostu perdutu parintii, cari o iubiau cu fragedime, si câtra cari si dens'a documentà cea mai caldurósa iubire fiésca.

Dens'a, cu o ereditate de unu diu-metate de milionu, deveni sub tutoratulu unei rudenii, care incercà tóte mediu-lócele spre a veselì tristele dile ale junei contese, si spre a-i usiorà pusetiunea durerósa.

Insa celu mai síguru medicu alu dureriloru este tempulu, care si pentru Adrienne a readusu bucuria, si care au facutu sê uite pèrderea, ce intru atât'a amareà viatia-i juna.

Doi ani s'au stinsu intre patímire si bucuria.

A sosítu tempulu, in care Adrienne trebuia sê-si dee man'a de casatoria cu Conte Varville, cu care inca candu parintii sei erau in viatia — a fostu logodita in anulu alu diecelea alu etatei sale.

Adrienne erà un'a d'intre cele mai frumóse femei. Sub sprincenele lucie ca corbulu straluciau doi ochisiori inflacarati, cu cea mai gratiósa gurisíora, cu nesce manisióre albe ca néu'a si búcle brunete tufóse, pre care sèngura Aphrodite le-ar fi rescumperatu cu ale sale. Cu unu cuventu Adrienne erà unu adevèratu angeru pamentescu.

Pre logodítulu ei inca nu-lu cunósce, si asià potemu sê ne întípuiemu curiosítatea ei, candu a auditu dela o amica a sa, cumca contele Varville a sosítu d'in tierile streine, ceea ce si-a si dechiaratu curiosítatea sa in acésta privintia, dicandu :

— Ah! ar fi cu nepotíntia! Si tu l'ai si vediutu?

— Da, astadi demanétia am convenitu cu densulu pre promenada, — respunsa Gizell'a juna démna de tóta iubirea, insa cam intrecuta.

— Asià, vorbesce dara ceva despre densulu.

— Scump'a mea Adrienne, multiamesce-te cu aceea, déca-ti spunu atât'a, cumca densulu este unu tèneru frumosu. Vei avè insa ocaziune destula, sê-lu poti cunósce.

Pre câteva minute tacura amendóua.

— Iubit'a mea, tu epistola medítanda — intrerupsa Gizell'a tacerea, — dóra diu n'ai téma de contele!

— Nu, insa totusi 'mi vine óresi-cum curiosu, câ me sentiescu legata, inainte de a-lu putè cunósce.

— Eu am tóta speranti'a câ nu va intrebuintia numai decâtu la prim'a convenire dreptulu de logodíre?

— Cine scie! — disa Adrienne suspinandu fâra voie.

— Dóra nu va cugetà, câ ar fi destulu atâta, spre a-ti dobendí man'a, déca va pasi innainte numai ca mire? Eu d'in parte-mi, de asi fi barbatu, nici odata n'asi primi pre o femeie de sotia, pentru carea n'am facutu nici unu meritu, spre a fi demnu de amorulu seu.

— Si de ai fi in pusetiunea mea de fatia?

— Atunci cele mai grele probe le-asi pretinde dela logodniculu meu, si asi cautà sê se supuna la cele mai grele chinuri, spre a putè densulu dovedí aceea, câ nu m'a cumperatu dela parintii mei, ca pre atare instrumentu, numai pentru dobendírea unei ereditâti de unu diumetate de milionu.

— Dar' insa déca densulu me iubesc, si prin astefeliu de probe s'ar instrainà de câtra mine.

— Atunci n'ar fi demnu de tîne.

Acum amendóua tacura, sub care repausu Adrienne se dede pre cugete adence. Insa deodata, ca si cum i-ar fi venita ceva idea buna eschiamâ :

— Am aflatu-o! Acést'a va fi de minune bine! Ascultame numai Gizella. Contelui nu-i este iertatu sê me véda, de va veni la mine, trèbuie sê-lu primésca Rosín'a.

— Si pana atunci tu unde vei fi?

— Eu voiu substitui de cameriera pre Rosín'a.

— Acést'a e unu planu de admiratu, sum multu curiósa a-i vedè si resultatulu.

Dupa acestu dialogu amicele nóstre se despartira.

De locu ce s'a indepartatu Gizell'a, Adrienne si chiamâ camerier'a.

Rosín'a veni. O fetisíora tènèra si frumósa ca placerea, cu peru blondínu, cu ochi de o cautatura blanda, avendu o gratiósa statura, carea privindu-o 'ti rechiamata classícele statue ale Eliniloru antici. In frumsetia se amesurà cu Adrienne, ba asemenandu-o cu acést'a, trebuia sê preferedi in favórea ei.

Adrienne se preumblà prin casa in susu si josu cu neastèmpèru, privindu candu si candu a supra Rosínei.

— Rosín'a e fórte frumósa — disa intru sine — si nici câ am observatu acést'a pana acum'a. Sê nu-mi fie óre frica de dens'a?

Se cauta 'n oglinda, si incepù a ride cu multiamire.

— Poruncesci ceva Dra Contesa! — grai Rosín'a intrebandu.

— Nemicu alta, decâtu ca astadi trèbue sê primesci tu, in loculu meu, pre contele Varville, de va face visita.

— Si Domnisiór'a contésa nu va fi acasa? — intrebâ Rosín'a mirandu-se.

— Ba acasa voiu fi, insa acum de odata numai ca cameriera, si nu ca contésa.

— Si eu?

— Pentru voi'a de schimbu, tu vei fi contésa.

Rosín'a s'a infricosiatu de totu.

— Da, insa eu ce sê-i spunu densului?

— Ce-ti va veni in minte.

— Dar' decumva densulu me va privi de logodít'a sa? Séu ce e mai multu 'mi va dechiarà si amoru?!?

— Accea ar fi reu, — cugetà adrienne intru sine, — decumva o-ar placè pre Rosín'a. Pre unu minutu stete pre cugete.

— Vom vedè Rosína, altcum credu tare, câ nu va sê-ti dechiare amoru. Acum aid' sê mèrgemu la modísta, sê te gatímu. Di numai sê prinda caii la trasura.

— Dar'....

— Nici o contradicere mai multu. Am precugetatu eu planulu acést'a.

Adrienne acceptă cu inimă palpitanda în antecamera, cându socotea că aude tropotele pasiloru contelui Varville, pe trepte 'n susu.

Adrienne în adevăru eră esemplulu de onore alu camerierelor. Imbracata în catifea de matasa, și cu o caitia mica alba pe capu formă o figura câtu se pôte de dragalasia și frumoșă.

Tocmai stetea cufundata în cùgete, ba dóra 'și si schimbă planulu, lasandu glumă de o parte; inșă a fostu târdiu, căci deschidendu-se usi'a, contele Varville stete innaintea ei.

Densulu eră într' o etate de 24. de ani, cu o fatia nobila, cu nisce ochi multu însemnatori, umerii sei acoperiti de nisce vucle negre ca matas'a și multu delicate; fati'a inșă 'i negrisa în cătuva pentru caletoria, dar' cu atātu mai multu dovedea o statornicia barbatăscă: inșă manile sale în privinti'a albetiei și o finetiei se puteau amesurà cu ale Adriennei.

— Ah ceriule! Ce barbatu frumosu! — cugetă Adrienne în sine.

— Cutediu a te rogà sê me însciintiedi la contes'a!

Adrienne nici că a cugetatu la aceea sê-i dee respunsu.

— Dta fetșiôra frumosica te vedi a fi fôrte confusa, — disa contele în tonu întrebatoriu, care pre Adrienne o află astfelu de frumoșă, precum în adevăru și eră.

Pana cându stă Adrienne în cùgete contele o pisica de fatia, la ce dens'a se retrasa, precugetandu inșă, că ea fiindu de presinte în calitate de Cameriera, trêbue sê sùfere acést'a, și ne sentiendu-se prea vatemata, disa numai atâta:

— Portarea Dtale o voiu împartasi Domnisiôrei contese.

— Ast'a sê nu o faci copila dragalasia! Dar' si de-altmîntre nu me pôte nimenea acusà cu aceea, că asi avè gustu reu, — disa ridiendu Varville; apoi apucandu man'a Adriennei, 'i plesni o sarutare de focu pre dègetele-i mitîtele.

Adrienne mai că nu cadiu ametita.

— Dle Conte! cum îndresnesci!?!...

— Am îndresnitu a-mi esprime numai supunerea în privinti'a frumsetiei Domniei tale, inșă acum'a me rogu, însciintieze-me la Contes'a.

Adrienne cam cu dór'a se supusa; contele intră; Adrienne, tragandu usi'a dupa sine, — dobendî unu pre-gustu despre placerile camerierelor.

Rosîn'a, care în toilet'a ei alésa, presîntă o frumsetie angeréscă, — a cuprinsu pre contele, atātu de confusa și turburata, încātu eră aprôpe sê-si cêra iertare, privià la densulu cu frica, paresîndu-o de totu îndatînat'a voia-buna a ei.

Dar' nici contele nu se prea potea laudà cu marimea presentatiunei sale spirituale, pronuncià nisce cuvinte resîpîte, pana cându se declarà, că numai frumseti'a cea rara a logoditei lui l'a adusu de totu în acést'a confusiune.

Cuprinsa locu pre canapea lenga Rosîn'a.

Conversatiunea inceputa între frica și confusiune incepù d'in ce în ce a fi totu mai viôia și mai vêsela. A trecut o jumătate de ôra, a trecut o ôra, și dupa acést'a éra-si o alta ôra, în fine contele se departă cu acea declaratiune, cumca aceste ôre au fostu cele mai fericite ôre d'in viati'a sa.

Sub visița acést'a biat'a Adrienne si-a petrecutu timpulu în cea mai mare neodihna în antecamera și cu neastemperu acceptandu departarea contelui, care dupa ce se si întemplă, navalesce numai de câtu în intru, întrebandu cu repedime de Rosîn'a:

— Ce-ati vorbitu?

Rosîn'a dete o colóre fôrte bagatela fără nici o însemnetate despre tóta conversatiunea loru.

— Dómne tie-ti multiamescu! — disa întru sine Adrienne, — mai că facusamu o nebulnia, carea dóra putea sê me arunce la mormentu.

Rosîn'a incepù a plange amaru.

— De ce plangi? Asia dara, că este frumosu și placutu a fi contésa? Sê scii, că eu înca asemenea am aflatu o placere în viati'a de cameriera, căci contele pana a nu intrà la tîne, mi-a dechiaratu amoru.

— Nu e cu putîntia! — siopti Rosîn'a întru sine.

În diu'a următoare éra-si facù contele visița, inșă de asta data în locu de dragalasi'a Adrienne l'a cuprinsu lacrimand'a Rosîna în antecamera.

— Ce sê însemneze acést'a? — întrebă contele tra-sarindu.

— Oh Domnedieulu meu! — fù uniculu respunsu alu Rosînei.

— A! asia suntemu? Aci e teatru? bine sê vedemu cum se va finî.

Varville a petrecutu bune dôua ôre în laintru la Adrienne, a doveditu o portare pre câtu se pôte de dragalasia, și s'a aretatu preste mesura voiosu, numai cându si cându se pareà că-lu sfasie nisce cùgete adence. S'a îndepartatu fără ca sê fie amintitu barem unu cuventu de amoru Adriennei.

În sér'a acésta nimicu n'a vorbitu cu Rosîn'a.

În ceea-l-alta di de demanétia vine servitoriulu contelui Varville cu o epistola adresata cătra contes'a Adrienne. Rosîn'a, carea tocmai eră gata sê duca dejunulu la contes'a, primì dela servitoriu epistol'a, și cercandu-o cu atentiune, avù rezultatulu că putù sê cetésca d'in trens'a următoarele cuvinte însemnatóre: la Rosîn'a carea mi-e primul amoru. Unu presentiu nespusu de dulce cuprinsa inim'a întrega a frumoșei cameriere.

Adrienne, cându ceti epistola a cadiutu ametita pe canapea.

Cuprinsulu scurtu a epistolei eră urmatoriulu:

„Multu onorabila Domnisiôra Contesa!

Propusetiunile omenesci nu suntu în stare a potè schimbà câile sortii. Am esperiatu acést'a mai adeuna-di, cându mi-am fostu perduta inim'a la Rosîn'a, — carea-mi este primul amoru. Nu voiescu a Te amagi cu aceea, ca sê me prefacu amorisatu în D'Ta. Deci me rogu concedemi a desface legatur'a, ce odîniôra parintii nostri au închiatu asia priplitu, și carea pentru noi amendo ar produce numai nefericire.

Contele Varville.“

Dupa trei septemane Rosîn'a fu sotia legiuita a contelui, care n'a avutu cauza nici cându a se caii pentru schimbulu, ce pre densulu l'a facutu de barbatulu Camerierei.

de I. Codreanu.

F O I S I O R A.

Epistole d'in Hatiegu.*)

I.

In 31. Juliu sosi la Hatiegu, in tier'a acést'a fromósa si romantica a Transilvaniei, unde in anulu presinte se tiene „Adunarea generala a Asociatiunii Transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu,“ si precum eu asia si ceia-l-alti óspeti de prin Ungari'a si Transilvani'a fíramu primiti cu o amicitiate si ospitalitate rara d'in partea cetatieniloru bravi, incátu asi poté dice, cá atát'a cordialitate si expresiuni sencere fratiesci n'am esperiatu nici odata la cele-l-alte adunári generale, in adeveru densii mai cá nu ne portau pe palma de bucuria cá astadata Hatiegulu va avé mai multi romani inteleginti intre paretii sei, decátu ori-candu alta data; in sa precum ei, asia si noi ne insieláramu in speranti'a nóstra, cáci in presér'a „Adunárii generale“ abia cáti-va insi se presentara pentru incortelare. Insa nu ne mirámu prea tare cá absentara asia multi d'intre membrii Asociatiunii, cáci asia dicandu mai tóta intieleginti'a Ardealului asta-di este ocupata la diet'a tieiei in Sibii, de unde nu s'a potutu indepartá tocmai acuma, candu se consulta despre cauzele cele mai interesante si ponderóse pentru fericirea tieiei; ér' de alta parte romanii Ungureni se interesau si se ocupau mai multu cu afacerile loru in congresulu serbescu d'in Carlovetiú conchiamatu pentru alégerea Metropolitului: de aicea usioru se póte esplicá, de ce adunarea d'in anulu acést'a a fostu cercetata numai de unu numeru cam de 65. persóne.

Dominec'a in ajunulu deschiderei solemne a adunárii vediáramu cu bucurie cá numerulu óspetiloru incetu cresce, d'intre cari multi se infatiasira si la servitiulu Domnedieescu, ce o celebrá Preaonor. D. archimandritu Popasu in asistíntia de 3. preoti in beseric'a greco-orientala, unde apoi in dílele urmatóre se tienura si siedíntiele. Dupa sant'a Liturgia si de un'a si de alta parte se facura visíte pe la barbatií mai de frunte a óspetiloru si a cetatieniloru.

Totu in diu'a acést'a dupa amédia-di se lati ide'a ca cu ocasiunea acést'a binevenita domnií óspeti sê nu lese necercetate locurile de prin giurulu Hatiegului, cáci sunt pline de suveniru si monuminte secolare remase de stramosii nostri, asia intr'o departare cam de o jumetate de óra se intínde drumulu lui Traianu, care susta de 1785. de ani dela urdirea lui prin imperatulu Romaniloru Traianu, care dupa invíngerile portate asupra popóreloru barbare, ce locuiau pe pamentulu cunoscutu sub numele de „Dacia,“ — adusa colonie d'in Rom'a spre impoporarea acéstui pamentu.

Despre drumulu lui Traianu potemu dice: cá la privirea lui trébue sê-ti aduci aminte de tempulu celu clásicu si eroicu, candu protoparintií nostri domniau peste muntii si váile acéstui impregiuru romanticu si pitorescu, — candu cu mana armata, cu bratiu de feru si cu unu curagiu rarú cucerira, aperara, si sustienura aceste locuri

sacre pentru noi urmatorii loru nu numai, ci si-au eternizatu numele nemoritoriu prin zidírile grandióse, ce le facura pe de asupra si pe de desubtulu pamentului, creandu astu-feliu o istoria muta in sa totusi vorbitóre despre gloriosulu tempu a trecutului, candu artea si sciinti'a la Romanu erá in flóre; incátu tóte sciintiele, apoi zidírea si scobirea ni servescu de modelu adeseori in ca si asta-di dupa 18. secolu, de aceea dice poetulu germanu despre monumintele romaniloru :

„Wie eine ernste halbverwischte Rune,
Steht sie im Buch der Welt, im Völkerreigen,
Und wenn die Menschen schweigen:
Hier haben alle Quaderwürfel Zungen.

O voi tempuri fromóse demne de o suvenire pia, unde sunteti?! barbati ágeri in lupta, geniosi in sciintiele sustienute si admirate de 18. secolu, — voi matróne brave romane, cari atí crescutu patriei atátea genii maretie, unde ati peritu?.. Éta atátea genii maretie, stranepotii vostri asta-di au venitu la monumintele gigantíce ale vóstre a conversa cu umbrele spiritului vóstru, au venitu a sacrá câteva minute memoriei vóstre, inchinandu-se innaintea marimei eterne a vóstra cu acelu propusu tare: cá se vor nesui a plecá si ei pe calea, carea duce la imperati'a mentuirei, pe calea culturei, — cáci fiecarea petricica de pe pamentulu acést'a este cáta unu oratoriu elocinte, care ne iniméza si ne imbarbatéza la lucru diligitu pe campulu spiritualu....

Petrungi de asemenea idei visitáramu drumulu lui Traianu, martorulu atátoru reminiscíntie! pe fati'a fiecáruí caletoriu se poteá observá o seriositate rara, fiindu ocupati toti cu paginile splendíde ale istoriei nóstre; si porníramu in dereptu cátra Hatiegu cu acelu propusu, cá vom lucrá toti cu totii, cu poteri unite, spre a poté innaintá in arte si sciintia, cáci romanulu numai prin síne va poté fi mare si puternicu...

Bravii cetatieni, audiendu despre venirea Domnului Vicepresiedínte canon. T. Cipariu 'i esira in cale urmati de cáti-va calareti, in capulu orasiului apoi fu primitu si bineventatu in numele locuitoriloru prin zelosulu romanu d. Baiasiu, si prin d. Vicariu Popu in numele cercului seu. D. V. Presiedíntele pe picióre intre dechiarári de bucuria si sunete de musíca, a intratu in orasiu, si s'a incortelatu la d. negutiatoriu Popoviciu; apoi urmara mai multe curteniri si bineventári; ér' sér'a pe la 10. óre in fruntea unui conductu de fáclii d. Micsia Cancelistu la Tribunalu, intr'o cuventare bine nimerita 'lu salutá pre pre Reverendulu Domnu, la ce apoi a urmatu unu respunsu de multiamita indemnandu pre romanu la imbratiasirea sciintieloru de totu ramulu, sê potemu fi demni urmatori a-i stramosiloru nostri, pe ale cároru morminte calcámu aicea in valea Hatiegului. Conductulu 'lu onorá si pre d. archimandritu Popasu, fiindu salutatu de cátra juristulu Trifu, la care apoi respúnsa, intr' o vorbire bine

*) Sosíte dupa inchierea numerului trecutú.

alésa tientîndu la viitoriulu fromosu alu romaniloru, de unde mai vertosu tenerimea nóstra va avè o parte fromósa, căci pe candu alta tenerime a si trecutu peste etatea de auru, junimea nóstra o are inca innainte, la carea sê se silésca d'in tóte poterile.

De aicea multimea cantandu imnulu romaniloru „Descépta-te Romane“ a trasu la cas'a opidului, unde tortiele se arsèra in gramada; ér' music'a si bucuri'a n'a mai avutu căpetu.

II.

Luni in 1-a Augustu se deschisa siedînti'a 1-a a Adunării Generale cu tóta solemnitatea.

Dupa finirea servitiului domnediescu in beseric'a gr.-orientala si gr.-catolica cu chiamarea Santului Spiritu asupra lucrârilor Adunării, celebrandu la un'a D. Archimandritu Popasu, la alt'a D. Canonicu Cipariu, — toti membrii se strênsèra la locul destinatu pentru siedîntie, in beseric'a greco-orientala, carea erà infromsetiata d'in laintru si d'in afara cu pompa, voindu prin acést'a a radică insemnetatea cea mare a dilei de 1-a Augustu, carea pentru romani in adeveru este o serbatóre natiunala. Pela 10. óre, dupa ce toti membrii cuprinsèra locu, la propunerea Dlui Archimandritu Popasu se alésa o deputatiune de 6. membri, carea se invite in modu solemnelu pre D. Vicepresiedînte a Asociatiunii, T. Cipariu, care sosîndu peste câ-teva minute, la intrarea in beserica fu primitu d'in tóte pârtilè cu „sê traésca“ intre achiamatiunile cele mai entusîastice. Intre aceste ocupandu d. Canonicu locul presîdîntialu, rostî câtra cei de fatia o cuventare*) plina de spiritu si invetiatura intemeiata, carea fu intrerupta mai adeseori de „sê traésca“, aflandu unu resunetu viu in peptulu ascultatoriloru. Apoi se scolâ indata zelusulu romanu D. Baiasiu, si intr'o cuventare infocata rostî multiamita caldurósa membriloru Asociatiunii, cari onorara pre Hatiegani cu presînti'a loru, si incheiâ cu „vivatè“ pentru Maestatea Sa imperatulu, patri'a si natiunea, la care beseric'a resunâ de „sê traésca“ nenumerate.

Dupa aceste Presiedîntele face propunerea de a se alege doi notari pentru siedînti'a de astadi si cele urmátore, cari sê pórtè protocótele lucrâriloru, si asia se alésera DD. I. Popescu si Dr. I. Mesiota. Apoi presiedîntele provocâ pre D. Secretariu I. Rusu, ca in intielesulu programei lucrâriloru d'in adunarea presînte sê cetésca „Raportulu Comitétului Asociatiunii“ de pe anulu 186³/₄, d'in care vedemu cu superare, câ membrii anuali in locu sê crésca, se micioréza, si inca cu unu numeru insemnatu, si câ banii de tace nu se tramitu regulatu la Cass'a Asociatiunii. Unu ce destulu de tristu, si nici de câtu nu ne serveşce de onóre, daca foculu pentru limba si natiunitate s'a si stensu asia iute in peptulu multoru romani! Nu ne-am uitatu in list'a membriloru sê vedemu numele celoru remasi, credemu in sa, câ acesti domni nu sunt romani, ci de alta natiunitate, căror'a nu li sta in interesu de feliu sê ne cultivîmu si noi romanii!

Apoi se ceti numele membriloru noi, cari intrara in anulu presînte, precum si adres'a de multiamita a Cancellariului Aulicu Transilvanu Cont. Nádasdy, si a dlui

profesoriu dela Academi'a de drepturi in Sîbii, D. Senz, pentruca fura ales in anulu trecut de membri onorari a-i Asociatiunii, améndoua adrese in limb'a romana; mai departe se raportéza câ la premiulu Asociatiunii pusu pentru 2. romani, cari voru produce mai multi fragari a recursu D. V. Piposiu d'in Belgradu, si scól'a gr. orient. d'in Erdő Sz. György; căror'a li se si dedù câta 25 fl. v. a.

Dr. I. Mesiota ca notariu cetesce germanesce adres'a de multiamita a Dlui Consiliariu I. Schuller precum si traducerea nimerita a poesiei „Limb'a“ (Muttersprache) de G. Sîonu, ca unu semnu de stima pentru denumirea lui de membru onorariu.

D'in raportulu Casariului vedemu: câ averea Asociatiunii de 4. ani incóce, cu tóte câ la inceputu aveamu sperantia mare, nu e mai multa decâtu 20,927 fl. 39 kr. v. a. Avutii Romaniei, cari prada sute si mii de gálbeni prin strainetate in petrecheri lucsuriose, sunt legati la mana, de nu misca nici o petricica pentru innaintarea romaniloru in cultura? Séu nu suntemu toti de o mama si limba?... Nu! căci ei sunt boieri, si nu romani!...

La provocarea Dlui Presiedînte, cumca adeca sê se aléga a comisiune de 5. membri pentru revederea socóteloru Cassariului, si apoi acestia sê si raporteze despre resultatu in siedînti'a cea mai de aprópe, se alésera DD. Balomiri, Moldovanu, Vestimianu, prof. Papiu si prof. Dr. Glodariu; ér' pentru conscrierea membriloru noi DD. Apostolu, Baiasiu si Munteanu; si in urma pentru votarea speseloru Asociatiunii pe anulu viitoriu o comisiune de 5. membri, DD. Ratiu, Z. Boiu, P. Popu (vicariu), P. Popea, si Dr. Vasiciu.

Innainte de a se fini siedînti'a, Dlu Secretariu Russu cetesce o disertatiune istorica despre „Romanii d'in Dacia Aureliana dela Aurelianu pana la secolulu 15.“ carea fu ascultata cu cea mai mare atentiune si in urma aplaudata d'in tóte unghiurile besericee.

In urma la propunerea Dlui Popea s'a detiermuritu cu unanimitate, câ dupa prandiu membrii Asociatiunii voru face o excursiune pana la Gradîsce, unde a fostu renumit'a Ulpia Traiana, Sarmizegetuza, aceste locuri pline de suveniru antîce remase dela strabunii nostri.

Siedînti'a se incheiâ pela 1. óra d. a.

III.

Pertractarea adeverata a lucrâriloru Asociatiunii s'a inceputu in 2. augustu, căci cele-l-alte, am potè dice, câ au fostu numai introducere, in sa totusi de o insemnetate destulu de mare.

Dupa verificarea protocótelulu siedintiei trecute Dr. Glodariu, ca referintele Comisiunei alésa spre cercetarea socóteloru de pe anulu trecut, raportéza, câ aceste socóte se afla in ordenea cea mai buna, si câ tóte spesele, afara de vr'o 2. pusetiuni neinsemnate, sunt rectificate prin documinte; de aceea la propunera Dlui referinte, casariului D. Brote i-se aduce multiamita publica. Totu-deodata Dr. Glodariu propune, ca Asociatiunea sê-si descopere dorerea adenca pentru perderea unoru membri bravi a-i Asociatiunii, precum: poetulu Andreiu Muresianu, Dr. Barnuti, si negutiatoriulu G. Ancanu d'in Brasiovu; câtra cari D. Popea mai adauge pre Andreiu Vasiciu, Petcu si Turdosianu. Asociatiunea 'si descopere dorerea adenca in protocólu.

*) Ni pare fórte reu, câ ingustimea colóneloru „Aurorei“ nu ne iérta sê comunicâmu vorbirile cele mai insemnate. Red.

La cuventulu Dlui Dr. Brendusianu, câ adeca socôtele nu se potu privi de rectificate, pana candu nu voru fi documentate si acele 2. mici pusetiuni, dupa o desbatere mai lunga, s'a decisu, ca D. Casariu sê fie cercatu de a se legitimâ.

Acù urmâ proieptulu speseloru pentru anulu viitoriu, si D. Z. Boiu ca referinte, ar dori ca Asociatiunea in bugetu pe viitoriu sê nu mai calculeze la atari donatiuni, ce inca n'au incursu, si nu sunt sigure; d'in acestu puntu de vedere raportéza câ venitulû siguru pe anulu viitoriu este 2955 fl. d'in cari Asociat. pôte despune cu . 2360 fl. adeca: mai putienu cu 483 fl. decâtu in anulu trecutû, acestia in sa se suplinescu cu cei . 763 „ cari remâsera d'in anulu d'in urma, si asiâ

sum'a speseloru face 2823 „
ceia-l-alti remanu spre despusetiune pentru casuri neprevédute; spesele sunt totu acele, ce a fostu si in anulu trecutû afara 100 fl. premiulu stenografiei, fiindca in anulu acest'a iese*) de sub tîpariu unu opu stenograficu de D. Racuti; totusi D. Dr. Brandusianu doresce a se pune de nou in rubrica premiulu acest'a, privindu insemnetatea stenografiei, si dupa ce s'a desbatutu propusetiunea, s'a decisu a se pune 2. premie câta de 50 fl. pentru stenografi.

Dupa aceste urmâ o desbatere mai lunga asupra intrebârii puse de D. Russu, câ: deórece Protocólele Adunârilor generale, cu tóte câ in anulu trecutû s'a tîparitu in daru prin Esc. Sa Episc. Andr. B. de Siaguna (acclamâri: sê traesca!) si membrii ordenari le câpeta gratis platîndu numai spesele postale, totusi nu se potu petrece: ce va sê face cu ele Asociatiunea? mai tîpari-le-va? ori ba? si daca le va tîpari, de unde va acoperi spesele? In urma s'a detiermuritu ca toti membrii sê fie indatorati a cumperâ câta unu exemplariu d'in protocóle cu pretiulu ce-lu va defige Comitetulû respectivû. — Eu d'in partea mea asi dice sê nu se mai tîparésca nici unu protocólu, câci: jurnalele romane, multiamita Domnulû, astadi totusi se intereséza de causele comune ale nóstre intru atât'a, câtu tóte afâcerile Asociatiunei le comunica regulatu, apoi Asociatiunea si altu-cum 'si are protocólele sale subscribe si autenticate de respectivii, de ce sê ne face-mu dara spese indesierte? In urma cum? si cu ce dreptu pôte Asociatiunea indatorâ, va sê dica: a sîli pre membrii sêi ca sê cumpere câta unu exemplariu? Ea are dreptu a indatorâ pre membrii sêi la solvirea tacsei, in sa nu si la aceea, ca sê-i cumpere lucrârile tîparate! Credu câ Comitetulû respectivû aceste le va luâ in privire, si va tramite protocólele gratis numai celoru ce voru pofti a le avé; dicu gratis, câci cine le va cumperâ cu bani, ori câtu de micu sê fie pretiulu acelor'a, candu cele d'in anulu trecutû nici gratis nu s'au potutu petrece?!

Reintorcandu-me in sa la ordenea lucrârilor, trêbue sê amintescu câ la cuventulu bine motivatu a Dlui prot'a Bercianu, câ adeca avemu lipsa mare de ómeni speciali, si cu deosebire de tehnici la lucrârile cele multe si mari dela liniile ferate, si ca sê se puna o suma mai marisóra ca stipendiu pentru unu ténuru care se va resolvî la studierea sciintieloru tehnice, — urmâ unu discursu fôrte interesantu intre Domnii Popea, Dr. Hodosiu, Dr. Brindusianu, Dr. Glodariu, Dr. Petco, Francu, Balintu si mai multi barbati cu sciintie innalte, despre folósele, necesitatele sciintieloru, apoi a meseriilor speciale, fâra cari

noi nu suntemu trupu sanetosu, — ci cam morbosu, asia câtu noi scimu si sentimu, câ ne mai lipsesce ceva, ne dóre atare parte a corpului, apoi pipaimu si de adrépt'a si de asteng'a, — totusi nu aflâmu bub'a adevérata. — Caus'a acestui morbu la noi venisa pe tapetu si in Asociatiune, s'a desbatutu si in jurnalele nóstre dar' mai alesu in „Telegrafulu Romanu“ si „Gazet'a Transilvaniei,“ este de lipsa dara a vindecâ reulu, folosîndu medicin'a prescrisa de doctori câtu mai curendu, câci cu câtu ne vomu apucâ mai târdiu de lucru, cu atât'a remanemu mai inde-reptu spre daun'a cea mai mare a nóstra. Deci: nu numai juristi, ci si industriasi, meseriasi, va se dica: clasa de mediu-locu, fâra carea tóta trud'a invetiatiiloru este indesiérta, câci fâra ei n'avemu destula viatia politica, nu natiunala, apoi nici literatur'a nóstra nu se va mai radicâ, ci tóte intreprinderile voru fi spriginite numai de 250—600. de prenumeranti, séu cumperatori. De aceea cuventarea Dlui Bercianu a fostu binevenita, si dorescu d'in inima, ca decisiunea adunârii generale, precumca „devenindu in vacantiã vre unulu d'in stipendîile de 300 fl. v. a. Comitetulû sê escrie concursu pentru unu studînte de tehnica,“ — sê se realizeze câtu mai iute; in sa asta se potea face si acuma, daca d. e. 2—3. stipendîe de ale juristiloru se contrageau intr' unu stipendiu pentru tehnica indata la preliminarea bugetului!

Cele ce se intemplara dupa aceste, se tienu mai multu de organizarea interna a Asociatiunii, si cu deosebire de alegerea noiloru oficianti in poterea §. II. d'in statute, care prescrie alegerea nóua a oficiantiloru totu la 3. ani; si asia D. Presiedîntele, aducandu pe tapetu acest'a impregiurare, si multiamindu totu de odata in cuvinte caldurósa tutoru oficiantiloru de pana acuma pentru zelulu si acuratéti'a, cu carea procedara in lucrârile loru de 3. ani incóce, ér' de alt'a parte 'si esprima multiamit'a sêncera si câtra membrii Asociatiunii pentru incrédierea, ce o-au pusu in densii, — toti abdicu de misfunea loru, provocandu-i presiedîntele pre cei presînti la alegere nóua; dupa aceste in sa siedînti'a se intrerupe pe 1/4. de óra pentru consultare amicabila; si apoi indata dupa reincéperea siedîntiei se radicâ D. Dr. Hodosiu, si intr' o cuventare petrundiatóre propusa a li-se aduce oficiantiloru o multiamita adenca d'in partea adunârii, si apoi a-i rogâ, ca sê binevoésca a portâ si mai departe sarcin'a acest'a pe 3. ani. Propunerea s'a primitu intre aplause, si asia cu putiene schimbâri oficiantii Asociatiunii remâsera toti cei pana de acuma; si adeca in loculu Dlui Brote, care nu mai pôte portâ de feliu sarcin'a, se alésa de casariu cu unanimitate Dlu Stejariu Capitanu pensionatu; me miru in sa de ce nu s'a primitu abdicerea Dlui Baritiu dela secretariatu? pôte Asociatiunea are dreptu si potere de a sîli pre cineva sê primésca atare oficiu? ér' de alta parte nu potu pricepe, de ce D. Baritiu — precum mi-se 'mpare — se retrage de a mai servi, natiunii sale in acest'a functiune fromósa? câci presiedîntele si secretariulu sunt inim'a ori cârii societâti!

D. Dr. Hodosiu mai propune, ca la casulu, candu Presiedîntii séu membrii comitetului n'ar poté fi de fatia la siedîntiele lunarie, — sê se aléga mai unu comitetu suplinitoriu d'in atari membri, cari sunt aprópe de Sîbii, si apoi celu mai betranu sê pôrte presidiulu, ér' loculu atârui membru absentu d'in comitetu, sê-lu ocupe unulu d'intre membrii comitetului suplinitoriu. Indata se si alésara DD. Dunca, Hannia, Popescu, Z. Boiu, Cristea si Vaida

*) A si iesitu!

Red.

*

de membrii Comitetului suplitoriu; si s'a detiermuru ca modificarea acést'a a statutelu sê se subscérna Maestătii Sale pentru intarire.

Dlui Secretariu Russu, care sènguru sèngurelu nu pôte corespunde la atâte lucrâri, i se dau spre despuse-tiune 100 fl. ca sê se ajütore in cancelaria dupa placu; — ér' la propunerea Dlui Francu, fiindu câ banii asociatiunii nu se solvescu regulatu, s'a decisu a se denumi co-lectoru dupa protoprezviterate.

Propunerea Dlui Popasu, ca deórece Asociatiunea pana acum'a n'a corespunsu*) de totu chiamârii sale, sê se formeze 3. sectiuni prin totu Ardealulu, adeca Sect. I. pentru filologia in Blasiu, Sect. II. pentru istoria in Bra-siovu si Sect. III. pentru sciintiele naturale in Sibii, — se primi cu via multumire.

De membri onorari in anulu acést'a se alèsera DD. Gustavu Groisz, presiedîntele dîetei transilvane,

si Dr. I. Liviu. Maiorescu rectorulu universitătii d'in Jasi.

Adunarea generala in anulu viitoriu se va tienè in Abrudu.

Cu aceste la 4½. óra d. a. se incheiã siedînti'a intre „sê traésca“ Maestatea sa, membrii asociatiunii, patri'a si natiunea!

Apoi urmã banchetulu pentru 72. de persóne, ce-lu dedura Hatieganii in onórea óspetiloru, unde se radicara mai multe toastu pentru Maestatea Sa, Presiedintii Aso-ciatiunii, pentru bravii Hatiegani, natiunea romana, etc.

Sér'a cu 7—8. carutie mèrsera mai multi óspeti la Farcadînu, invitati de D. Baronulu Nopcea la o serata amicabila, unde fura primiti cu cea mai mare ospitalitate.

Mercuri apoi toti trãsera câtra casa, dorindu ca in anulu viitoriu sê convina intr' unu nùmeru mai insemnatu la Abrudu.

T E A T R U.

Unu barbatu desmerdatu.

(Comediã intr' unu actu, tradusa d'in francesce.)

⊙ Se dice peste totu, câ barbati au mai multa minte, judecata, detiermurire si seriositate in viati'a so-ciala, decâtu femeile, si câ chiaru d'in caus'a acést'a fe-meile sunt deschise dela cele mai multe ocupatiuni, unde se recere agerime, pricèpere si scrutare mai adenca, si câ femeile numai pentru aceea ar fi subordonate barbatiloru in societatea casatoriei, ca sub ingrigirea si supraveghie-rea barbatulu tóte sê fie in ordenea cea mai buna.

Aceste si asemenea presupùneri despre femei nu sunt drepte, câci mii si mii de casuri dovedescu contra-riulu, unde femeile sunt cu multu mai ingeniose decâtu o suta de barbati, mai alesu in trèburile familiare.

Esemplu viu ni se aréta in comedi'a acést'a barba-tulu Cesarinu si femeea lui: Hipolita, cari sunt casatorii numai de 3. lune.

Cesarinu are o datina fórté sióda, elu nu iubescu casato-ri'a pacinica, nu femeea sa amabila si dragalasiã, careain v cii veciloru nu face alt'a, decâtu totu se 'ngrigesce cu cea mai mare finetie, ca nu cumva barbatulu ei sê aiba atare sca-dere, de aceea 'lu inunda cu amoru, 'lu prevede cu tóte co-moditãtiele unei casatorii esemplarie si fericite, se 'ngrigesce de sanetatea, mancarea lui, încãtu demanèti'a 'lu intréba totu-déun'a: cum ai dormitu angerulu meu? ce-ai visatu? poftesci a dejunã cafea buna gatita de manile mele, frip-tura, untu séu altu-ceva mai gustuosu? Barbatulu in sa face numai d'in ùmere, ne aretandu nici o placere câtra aceste uniformitãti de tóte dilele, ci mai multu ar dori, ca sotia lui sê fie escentrica, fantastica. estraordenaria, sva-ditóre, nervósa, peste totu: sê nu-lu inunde totu cu amoru, cu fericire de casatoria, ci sê aiba o atare natura sióda, cu carea l'ar potè aduce in miscare, electrizare cu porta-rea ei estraordenarie, aceste apoi tóte si-le-a insemnatu in diuariu. Femeea grigitóre a observatu acést'a, si s'a con-vinsu despre nebuni'a barbatulu d'in diuariulu densului, in care 'si faceã observãrile sale in tóta diu'a asupra Hi-

politei, si asupra vietiei monotona a lui. Acestu diuariu erã inchisu in sícriulu barbatulu, si cheea o portã cu síne totu-déun'a; femeea in sa si-a facutu pentru síne asemenea o chee la sícriu, si candu barbatulu mergeã la oficiulu seu, ea deschideã sícriulu, si cetã diuariulu barbatulu con amore. Les estrêmes se touchent! * cugetã intru síne, las' câ voiú ave eu datine sióde, dupa placulu lui, daca lui nu-i place viatia pacinica!

De aceea ea se preparéza cu incetulu, ca la atare ocasiune binevenita sê-lu surprinda pre iubitulu barbatu cu estremitãti, de cari drosce densulu. Deci 'si cùmpera pe creditu unu calu frumosu, si vespinte pompóse de ca-laritu, sbiciu, siéua, frêu, si altele de aceste, se prevede cu cutiete, pistóle, sabii etc., 'si cùmpera pretiósé, áuru, argintu, brillante totu pe creditu, despre cari barbatulu nu sciã nimic'a.

Vine barbatulu demanèti'a in chilia, fãra voie, si se arunca pe unu dîvanu.

— Buna demanèti'a angerulu meu! cum ai dormitu? ce-ai visatu? poftesci dejunu? cafea? coteletu? untu? séu ce doresci? Spune-mi dulcele meu!

— Incepi de nou, unde ai lasatu eri? apoi eu sé nu mai facu alt'a, decâtu sê dormu, sê mancu, sê beu, si apoi sê-ti ascultu dechiaratiunile amoróse?

— Asta-di dejunãmu acasa, apoi vomu prandi la ospetaria, iubitulu meu!

— Ce? la ospetaria?

— Da! la ospetaria; eu am datu ordine pentru mancãrile cele mai fine, apoi champagne, si póme d'in Itali'a etc.

— Femee! de candu ti-ai stramutatu natur'a?

— Eh! totu atãt'a, numai odata traimu dulcele meu, si dupa amédia-di me voiú calari in aleulu Boulogne, me ducu la teatru, cinãmu la ospetari'a „Europa,“ si asta totu asia va merge.

— Póte ai nebunitu dulcea mea? intrebã barbatulu

*) Asia-e! despre acést'a am fi doritu a vorbi mai pe largu si noi, daca ne-ar fi iertatu ingustimea colóneloru nóstre. Red.

nimitu de vorbele aceste; de unde ai tu calu? de unde bani? si de candu voie la petreceri ca aceste?

— Ai tu bani dulcele meu, calulu l'am luat in crèdetu, precum si vestmintele, uita-te ce palaria' fromósa mi-am cumperatu, sbiciu, siéua, etc éta cont'a! placa cetesce-o!... no! si tu nu te 'mbucuri? cetesce socót'a indata! eu 'ti poruncescu, — pana candu me imbraeu.

— No vedi! cum dedui de draculu cu casatori'a mea! Insa femeea nici câ a voitu a pricepe vorbele barbatului.

— Ti, li, lulu, pii-pii-pii, errr! fui-fui-fui, tic-tiac, pir-pir-pir, bum!

— Pentru Ddieu! Hipolita, dar' tu ce faci?

— Astu-feliu facu pâserile, ce mi-le-am cumperatu eri; oh! ce placere! ce cantu armoniosu! ce viatia idîlica! apoi barbate, scii cum face canaria, muerusc'a câtra barbatu siu? eu pricepu limb'a loru, eu nu-su asia de sîmpla precum cugeti. Éca ce canta canari'a: li-li-li-lu cric cracu, cric-cacu; ast'a-e introducerea, apoi canta, totu canta si canta cu semtiu dorerosu asia: nuori grei se radica, pe ceriulu azuru, nautasii cu luntrea, pe mare se punú; remani tu acasa, dulce barbatu siu, câ de mergi pe mare, o sè mori acusi; si eu atuncea, seraca orfana, remanu departe, aci 'n strainetate, si moru de dorulu teu! — Bum! lic-lac, tui-tui-tui! — Dar' rundîneao'a scii cum face barbate?

— Destulu, destulu rogu-te, nu me nebunî cu de aceste.

Sermanulu barbatu erà confusu, metamorfosatu, si nebunitu vediendu escentricitatea Hipolitei.

— Cesarinu, dâ-mi bani indata, in minutulu acest'a, am lipsa de ei!

— Eu n'am hani; fu respunsulu.

— Nu? apoi ce-ai facutu de eri cu 3. sute de franci? Aha! acuma le sciu tóte.

— Ce scii? nimic'a tóta; eri am fostu in cafenea, am beutu o limonada!

— O limonada cu 300. franci? eu am lipsa de 400. franci, voescu o inghetziata!

— O inghetziata cu 400. franci? Muere! eu n'am nici unu cruceriu!

— Nu? pentru mine n'ai nici unu cruceriu? insa pentru Aureli'a ai câta 300. de franci? Sciu bine unde-ai fostu aséra! nu la cafenea, ast'a e minciuna, ci la Aureli'a, la amant'a ta, tu m'ai insielatu, mi-ai legatu capulu, si ai defacutu legatur'a cea santa a casatoriei; bine, esci liberu de asta-di, insa te voiu resbunâ crènceru, si eu voiu fi libera; de asta-di innainte voiu face dupa plæu, me voiu duce si eu, insa nu la Aureli'a, ci la Aureliu, pricepime barbate?

Apoi de aicea se nasce o massa de invinovatiri d'in amendoua pârtile, barbatulu 'si teme muerea, muerea 'si teme barbatulu; urmèza o cèrta formalã; mai târziu unulu de una, altulu de alta parte, le arunca le frangu tóte ce se afla in chilia de neacasu si de mani'a; apoi s'au apucatu de vesmintele unulu-altui'a, aruncandu-le d'in sifonere in mediu-loculu chiliei, creandu astu-feliu o desordene pitorésca. Indesiertu cercã barbatulu a se desvinovati, cuventulu de onóre, juramentulu tóte au fostu nimic'a,

muerea nu i-a crediutu, ci s'a prefacutu câ desperéza, câ ea nu mai vietuesce, ea trèbue sè se 'nvenineze, si intre atâte viri-vari, ametiesce si cade mai mórtã pe divanu; barbatulu o róga ca pre Ddieu, sè nu créda câ elu are amanta, ingenunchéza innainte ei, 'si frange manile, si vediendu câ nu-i póte ajutã, aduce o iéga cu otietu, i-o pune la nasu, si asia abiã, femeea veni la ori, dupa aceea a fantasatu, a facutu lucruri estraordenarie, câtu sermanulu barbatu mai nu-si perdeã firea. Asia i-a trebuitu daca nu s'a indestulitu cu viati'a pacinica! Atuncea femeea 'si desplatesce perulu, 'si aduce carbuni in chilia, ca asia tragandu-si in peptu aerulu numitu carbonicum sè móra in vederea barbatului; si candu observã câ barbatulu incepe a desperã, si câ s'a saturatu de viati'a acest'a, de carea doriã elu in diuariu, sarì in grumadiulu lui, l'a imbratisiatu, sarutatu, si inundatu cu amoru, intrebându-lu, câ óre poftesce continuarea? câci ea nu doresce alt'a, decãtu sè-lu véda multiumitu si fericitu; barbatulu firesce câ n'a mai doritu extremitãti de aceste, si o-a intrebatu de ce si-a stramutatu natur'a asia iute, candu de 3. lune ea erã o femea amabila, dragalasia, si esemplariulu femeiloru solide.

— Tu m'ai invetiatu barbate! respunsa femeea; sèti aretu diuariulu?

Barbatulu nu mai putù vorbi unu cuventu candu audi despre diuariu.

Femeea scóte cheea sa, deschide sieriulu barbatului, iã lâ mana diuariulu si-lu cetesce innainte lui, pentru care densulu se rusinã peste mesura, si s'a rogatu de iertare, promitiendu câ in veci nu mai doresce casatoria mai fericita decãtu cum este a lui, daca adèca Hipolit'a se va lasã de comedieile aceste, si va remanè si mai departe femea grigitóre, solida si démna de iubire, neavendu nici o lipsa de o casatori'a asia tulburata, electrisatóre si desperatóre.

Hipolit'a firesce, a marturisitu, câ cetîndu ea diuariulu, a voitu sè-lu puna la o proba aspra pre iubitulu barbatu, si câ tóte aceste a fostu prin urmare numai o gluma, de carea nu se va mai intemplã, aruncandu diuariulu afurisitu in focu sè arda ca unu ce netrebnicu.

Cine fu mai fericitu decãtu Cesarinu cu anger'a sa femea Hipolit'a?!

Póte cineva mai negã inventiunea, spiritulu si agerimea femeiloru? Ele ce e dreptu nu sunt create de a lucrã asemenea barbatului, câci sunt mai gingasie, mai fine, decãtu barbatii, si potemu dice, câ daca barbatii au sentieminde nobile, natura amabila, finetie si portare placuta, — aceste tóte le-au invetiatu dela femeii, dela fiintiele aceste angeresci, cari sunt chiamate a indulci si a fericì viati'a nóstra aicea pe pamentu.

Altu-cum comedi'a acest'a este lucrata atãtu de bine, si cu atãt'a usioratate in conversare, câtu indata potemu cunosce in ea spiritulu francezu, câci cu tóte câ tragedieile si operele franceziloru inca sunt fromóse si petrundiãtóre, totusi in comedii, a câroru objeptu e luatutotu-déuna d'in viati'a sociala, sunt neasemenati, si neintrecuti de atare natiune vietuitóre.

Cununa de varietăți.

(?) **Universitatea romana** vom avè si noi romanii in Bucuresti, de órece academi'a de acolo s'a aredficatu la trépta de Universitate, completandu-se tóte facultățile. — Ast'a de multu se potea face, si ténerii romani n'ar fi fostu siliti a alergà la Franci'a, si Germani'a pentru de a-si fini cursurile academice si a prapadî banii Romaniei prin strainetate, in sa nu voimu a cercetà causele nepasării romanilor de acolo, căci atuneca ar trebui „infandum... renovare dolorem;“ lauda si multiamita Domnitoriului si guvernului Romaniei, că pricepura insemnetatea cuvintelor maretie, ce secolulu presinte le-a scrisu pe standardulu sèu: Propasire in cultura! Limba si nationalitate!

(?) **Domnulu Romaniei** ca dîplomatu si parinte adevratu alu poporului este depinsu in jurnalulu francescu „L' Illustration;“ desemnatur'a prima infatisieza momentulu candu Domnitoriulu fu primitu cu solemnitate in Constantinopole de cătra suveranulu seu in presinti'a soliloru de pela staturile straine, ér' a dóu'a represînta in undarea Bucuresciloru prin apa, unde Domnitoriulu calare, insocitu de Dr. Davila cercetèza pre poporulu nefericitu, care 'si afla asilu pe acoperisiulu caseloru d'innaintea undeloru apei rapitóre; Domnitoriulu anotandu cu calulu pana 'n brèu grabesce cătra locurile, unde pericolulu erà mai mare, ca asià dandu-si ordenatiunile sale, sè-i póta scapà de mórtea infricosiata. Episodulu acest'a te surprinde peste mesura, candu vedi pre tieranii nefericiti frangandu-si manele, si rogandu-se cu inima doiósa cătra domnitoriulu pentru scaparea vietiei. Fie-i binecuventatu numele!

(?) **Damele**, in tota imperati'a Austriei, dela anulu viitoriu, vor potè aflà aplicare la dîregatoriile telegrafice, deórece guvernulu nostru e detiermuru, că de acú in nainte in dîregatoriile telegrafice va primi si femeii cu leafa anuala de 500—600 fl. v. a. voindu astu-feliu a economizà câteva mii de fiorini in bugetulu statului. Scól'a, unde se va propune sciinti'a sèu modulu telegrafîloru pentru femeii, s'a si deschisu in Vienn'a. — Acest'a asemena este unu pasiu cătra emanciparea femeiloru de sub jugulu si prerogativ'a barbatiloru in sa punemu o întrebare simpla (ne rogâmu de iertare la tóte femeile!), adeca: óre afla-vom la dame destula garantia despre aceea, că voru pastrà secretulu telegramelor?

(?) **Premiu de 20 fl. v. a.** pune D. Ioane Vas Iude Cercualu d'in Vasou Comitatu Bihorului pentru unu versu satîricu ce va fi mai bunu d'între cele ce vor iesi in triluniulu acest'a in „Umoristu;“ crîfizatoriî vor fi: D. Alesandru Romanu Redactoriulu jurnalului politicu „Concordiã,“ D. Zacharia Boiu, Redactoriulu fôiei politice „Telegrafulu Romanu,“ si D. At. Marianu Marianescu doctoru in drepturi si asesoriu la Sedria Comitatu Carasiu.

(?) **Socóta publica** va sè ne dee comitetulu d'in Temisiór'a, care in ièrn'a trecuta arangiasa 2. baluri pentru scopu nationalu. Celu putienu noi suntemu inscintiati intr'o epistola privata, că in urm'a articolului „Abusârile la noi.“ comunicatu in numerulu 13. alu Aurorei,

onoratulu Comitetu d'in Temisiór'a s'a detiermuru a face socóta publica despre banii incassati, precum si despre spesele facute cu ocasiunea acestoru 2. baluri nationale. — Asià si trèbue! ast'a o dorimu nu numai, ci potemu pretînde, ca numele de „natiune“ sè fie stimatu cu gur'a si cu fapt'a d'in partea ori-cârui romanu onestu. — Socót'a nu a întardiatu nici acuma dupa 9. lune, celu putienu comitetulu asia se va potè desvinovati, si deliberà de gur'a cea rea a ómeniloru. — Dar' óre Reverend. D. Ioane Popu, protopopulu Ineului d'in Comitatu Aradu, candu va da socóta despre banii incassati in favórea dearsiloru d'in Beinsi? Densulu a lucratu si a tiparitu pentru acestu scopu filantropicu o cartfîca intitulata: „Jubirea omenesca.“ Asceptâmu deslucire mai de aprópe!

(?) **Telegrafulu Romanu** dice că Auror'a ar fi inventatu unu titlu nou menitu cum se vede(?) a immulti vocabulariulu celu micu alu servilismului(?) între Romani; si acest'a e: **Stralucitate**; ne face totu odata atenti, că daca creâmu „Stralucitâti,“ — adi mane va trebui sè creâmu si „Intunerecitâti!“ — Hei bade badiãtia târdiu te-ai mai treditu, de cuventulu „Stralucitate“ 'ti este nou! Candu inca Auror'a nici nu ti-a fostu dragutia, cuventulu acest'a s'a folositu nu odata in cele-l-alte jurnale romanesci; in sa daca totusi autoriulu lui nu s'ar aflà nicairea, (căci n'avemu tempu de a-lu cautà), apoi las' fimu noi parintele „Stralucitâti“ pana candu Telegrafulu remane alu „Intunerecitâti,“ căci in adeveru acestu cuventu este creatur'a densului si nu a nóstra, dar' nici a altor'a!

Contribuiri pentru iufintiarea fondului spre ajutarea juristiloru lipsiti d'in dîstritu Fogarasiului.

1. Prin Reverendisimulu D. Teofilu Bendell'a vicariu generale in Cernâuti de la DD. Alecu Popoviciu 10 fl., Alecu Costinu 5 fl., Leonu Isacescu 5 fl., Mihaiu Pitei 5 fl., Cristofu Jacoboviciu 5 fl., Jacobu Simonoviciu 5 fl., 50 cr., Ambrosiu Dîmitroviciu 1 fl., Grigoriu Iliuti 1 fl., Georgiu Hormusachi 3 fl., Anton Covaci 3 fl. Eudosiu Hormusachi 3 fl., Georgiu Flondoru 10 fl., Oreste Renci 2 fl., Nicu Vasileu 10 fl., Maiorulu Georgiu Costinu 5 fl., Alesandru Flondoru 1 fl., Ionu Dîmetroviu 1 fl., Teofilu Bendella 5 fl. — Sum'a 84 fl. 50 cr.

(Va urmà.)

Domni cari sunt in restantia cu pretiulu prenumeratiunii, sunt rogati a ni-lu tramite câtu mai cu graba, altu-cum vom fi siliti a-i rogà in publicu dupa nume.

Portretulu lui Jonu Dragosiu

s'a pusu in lucrare la litografu, abonare cu 1 fl. v. a. mai primimu pana in 30. Augustu c. v.

Red.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatori: **IOANICHIU MICULESCU.**

Mai avemu putine esemplare d'in anulu trecut.

Cu tipariulu lui: EMERICU BARTALITS.